

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

Exegesis Euangelij Lucae XXIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

que hac de causa summa importunitate praesidem renitentem etiam compulerunt morti addicere eum, cuius vita erat innocentissima. Cumque consummassent omnia, quae de eo scripta erant, occidissentque summa crudelitate eum, qui ipsis specialiter à Deo Patre missus erat Saluator & liberator, qui maxima ipsis praestiterat beneficia, nec ullos subterfugerat labores, ut eos posset ad sui agnitionem & amorem traducere, viri quidam religiosi deponentes eum de ligno crucis, posuerunt in monumento, eoque valde curioso & diligenter à pontificibus obsignato, ne quid per discipulos eius fieret, quia nouerant praedixisse eum se à mortuis resurrecturum. Sed incassum perfidia laborauit. Deus enim suscitauit eum à mortuis tertia die, & visus est per dies multos, ut nulla omnino de illius resurrectione in eorum pectoribus haereret ambiguitas, ijs qui simul cum eo regni caelestis & Euangelij praedicationem exorso ascenderant à Galilaea in Hierusalem, qui usque nunc tanto constanter, quanto certiores sunt testes resurrectionis eius ad plebem. Et nos autoritate Dei, missi à Spiritu sancto, quem effudit in nos abunde, vobis annunciamus eam quae de Messia venturo ad patres nostros facta est repromissio, quoniam hanc Deus verax & iustus adimpleuit filijs vestris: ut si quidem velitis, per Christum cum Deo possitis redire in gratiam, quem omnipotenti virtute sua excitauit à mortuis nunquam deinceps moriturum.

Ioan. 18.

Math. 28.

Marc. 16.

Luc. 24.

Ioan. 20.

EXEGESIS EVANGELII IN EADEM SO-
lenitate, Luca XXIII.

Quis non gaudeat, quis non exulter hac die, qua morte deuicta, diabolo in tartara relegato gloriosus & immortalis surrexit Christus Iesus Deus & Dominus noster? Nunc, ut ait Ecclesiae lumen & doctor praecipuus Hieronymus, aromatibus redolentibus cum sponsa & adolescentulis, quae currunt post eam, conspergimus lectum & cubiculum mentis nostrae. Nunc introducit nos rex in cellaria sua: nunc surgit amica Maria: hyems abiit, pluuia recessit, flores visi sunt in terra nostra. Vox turturis audita est in terra nostra. Vineae florentes dederunt odorem. Redijt sponfus de umbra, sub qua dormit in meridie. Radix amara crucis euauit, flos vitae cum fructibus erupit: & qui iacuit in morte, surrexit in gloria. Sol post occasum oritur: aquilae ad corpus congregantur. Post sabbata tristitia, felix irradiat dies, quae primatum in diebus tenet, luce prima in ea lucescente, & Domino cum triumpho in ea resurgente, & dicente: *Hae dies quae fecit Dominus, exultemus & letemur in eis.* Sed quia amici absentis ac multum exoptati subitus & inopinatus aduentus maximam solet adferre laetitiam, & eius verba cupidissimè audiuntur, nos quoque quid Dominus noster rediuius fecerit dixerite auscultemus.

Hieronym.

Cantic. 1.

Cant. 2.

Psalm. 117.

Stetit Iesus in medio discipulorum suorum, & dixit eis: Pax vobis. Ego sum: nolite timere. Conturbati verò & conterriti, existimabant se spiritum videre.

Luc. 4. **I**am reuersi erant ex Emaus duo illi discipuli, quibus Dominus in via apparuit, narrabantque Apostolis se vidisse Dominum. Atque hæc illis commemorantibus, pius Dominus qui libenter adest sui mentionem habentibus, subito stetit in medio discipulorum suorum, qui congregati erant in uno loco, firmiter clausis ostijs ob metum Iudeorum, & dixit eis. Pax vobis: tanquam diceret. Hactenus quidem humano generi pax integra non fuit, manente præuagationis antiquæ reatu, & Deo Patre iussu hominibus irascente: sed nunc morte mea Patris ira sopita, pax vobis, quæ exuperat omnem sensum, ad quam perueniri estis, si dictis meis obtemperaueritis. Vobis, inquam, pax, qui discipuli mei estis, qui à mea voluntate non discordatis, qui amatis ea quæ ipse diligo, & odio habetis, quæ mihi displicent: non autem pax impijs, qui licet hic pace quadam & felicitate perfrui videantur, tamen præterquam quod etiamnum amarissimos conscientia stimulos patiuntur, etiam ignis æterni flammam expectant, quibus sine fine exurantur, semper quæ sint in locis tartareis, vbi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Itaque pax vobis diligentibus legem meam. Nec timearis quicquam, tanquam visio hæc & apparitio sit vana aut fictitia, & cum fraude coniuncta: quia ego sum verus Deus, & homo verus, qui paulo ante in cruce mortuus sum, at nunc mea virtute viuus prodij à sepulchro. Sed quia humana infirmitas facile trepidat, vbi quid insolitum acciderit, quidam ex discipulis conturbati sunt ob rei nouitatem, quia videbant corpus humanum clausum ad se ostijs ingressum, & conterriti ad aspectum subito apparentis hominis, existimabant se spiritum videre. Nondum enim bene cognitæ habebant dotes corporis gloriosi, quod ob sui subtilitatem etiam ferreos potest muros penetrare, nec quicquam illi ex rebus corporeis non peruium est. Verum pius Dominus falsam hanc persuasionem cito dispellere volens è cordibus suorum, ait illis:

Quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in corda vestra? Videte manus meas & pedes meos, quia ego ipse sum. Palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Et quum hoc dixisset, ostendit eis manus & pedes.

Non est sanè cur perturbemini, & cogitationibus afluatis, tanquam spiritum videatis. En manus & pedes meos vobis offero, in quibus vestigia inflictorum vulnerum dum cernitis, & certa experientia exploratis, non potestis dubitare, quin ego ipse sum, Magister & Dominus vester, qui vobis ante mortem meam pollicitus sum me rediturum ad vos, & mea præsentia vos exhilaraturum. Palpate quæso manibus, videte oculis, non solum carnis, sed etiam cordis, & credite me non spiritum, sed verum hominem esse, vera carne indutum. Spiritus autem carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Et quum hoc dixisset, quia forsitan trepidabant, ac cunctantius ad ipsum tangendum mouebantur, ipse eis manus & pedes ostendit. Vbi sane, quod diuus Gregorius annotauit maximum exhibuit miraculum, quando seipsum iam immortalem, tamen palpabilem præbuit. Non enim potest non esse corruptioni obnoxium, quod contra stabile est: nec potest con-

Math. 26.
Ioan. 6.

Gregorius.

treclari, quod est incorruptibile. Fecit autem hoc Dominus, ut nos in fide resurrectionis eius firmos certissimi. Et, ut Diuus Gregorius ait, miro & ineffabili modo corpus suum palpabile præbuit, ut nos reformaret ad fidem: & incorruptibile demonstrauit, ut inuitaret ad præmium. Vel etiam palpabile simul ac incorruptibile exhibuit, ut ostenderet eiusdem fuisse naturam, cuius fuerat ante passionem, id est, carnem habere: & alterius gloriæ, id est, eandem carnem incorruptibilem esse. Quare autem Dominus in manibus ac pedibus & latere vulnerum cicatrices seruare voluerit, quamuis multæ possint assignari rationes, inter illas tamen vna est non minima, ut se verè surrexisset probaret. Altera, ut dum eas perpetim in calis beati contemplantur, inde maiori erga Christum amore & gratitudine inflammentur, certi illis vulneribus sua vulnera curata esse: Tertia, ut impij & ingrati ijs visis amplius confundantur. Nec quisquam dubitare debet, quin ex illis vulneribus maximæ cæli ciuibus, imo & nobis adhuc in exilio degentibus bona proueniant. Sunt enim velut apothecæ quædam diuinorum munerum: & beatus est, quisquis ea modo sedulo veneratur. Væ autem ter execrandis hominibus, qui illa non nisi sceleratissimè iurando & blasphemando commemorant, inde sibi maiora cumulantes supplicia, vnde possent facillimè & veniam & gratiam impetrare. Quidam ad id vsque impietatis deuoluti sunt, ut penè ad tertium quodq; verbum immaniter iurando adhibeant vulnera vel crucem Christi, aut aliquid eiusmodi, quos mirum è non viuos à terra absorberi, aut igni cælitus misso concremari: sicut quandoquæ nonnullis accidit.

Adhuc autem illis non credentibus, & mirantibus præ gaudio, dixit: Habetis hic aliquid quod manducetur? At illi obtulerunt ei partem piscis assii, & fauum mellis. Et cum manducasset coram eis, sumens reliquias, dedit eis.

Non facile fides accommodatur, vbi eiusmodi aliquid accidit, quod naturæ vsus & consuetudinem excedit. Et tamen dum Apostoli cunctantius assentiuntur, nos in fide reddimur constantiores & confirmatiores. Iam quidem tot signis admoniti, ceperant non nihil credere, & tamen quia erat quiddam in rebus humanis inusitatum, ut quis sua virtute resurgeret, stupebant quidem ad rei nouitatem, simulque animis exultabant ob præsentiam sui Saluatoris. Sed ut omnis abscederet incredulitas, & quia iam visu & tactu didicerant veram esse Christi personam, quæ illis apparuit, etiam gustu idem probarent, quæ fuit non ut nescius, sed humano more loquens cum hominibus, si quid escæ haberent. Oblatumque piscem assium & fauum mellis comedit coram eis, deditque illis reliquias. Primum quidem hic maxima elucet Christi Iesu benignitas, humanitas, mansuetudo, humilitas, quæ se vsque adeo ad eorum infirmitatem accommodauit, nihil prætermittens, quod putaret esse necessarium ad persuadendum eis suæ resurrectionis veritatem. Poterat indignè ferre tarditatem illorum, sed ut solent matres fouere paruulos suos, ita Christus etiamnum infirmos discipulorum animos summa lenitate ac ineffabili suauitate tractauit, donec perfectè crederent: in illis nimirum etiam nobis consulens, qui forsitan ad

Corpus suum
cur Christus
palpabile
præbuit.

Cicatrices
vulnerum
cur Christus
seruauerit.

Vulnera
Christi ut sine
apothecæ
munerum
diuinorum.
Iurare per
vulnera Christi
quanta sit
impietas.

credendum induci non possemus, nisi tam multiplici argumento confirma-
 ti. O quanta est erga nos Omnipotentis Dei charitas, quantopere nostram
 optavit promouere salutem. Dulcissima est horum contemplatio, vbi Do-
 minus maiestatis cum rudibus & pauperulis piscatoribus etiam postre-
 surrectionem tam familiariter ac suauiter conuersatur, intrans & exiens, o-
 dens & bibens cum illis. Non tamen putandus est cibus ille in eius transi-
 substantiam, sed diuina virtute consumptus. Nec vacat à mysterio, quod
 piscem assum & fauum mellis legitur comedisse. Ipse enim est piscis assu-
 igni ardentissimæ charitatis in crucis ara decoctus, secundum humanita-
 tem: ipse etiam est fauus mellis secundum diuinitatem, cuius contemplatio
 longè suauissima est. Merito quidem & nos hisce duobus assiduè vesci debe-
 mus, semper in mente circumferendo Christum crucifixum, & operam dan-
 do, vt diuinæ contemplationis gratiam adipisci, & adeptam in nobis augere
 possimus, donec videamus facie ad faciem Deum deorum in Sion. Pro-
 pterea enim Dominus discipulis suis reliquias dedit, vt & ipsi eodem cibo
 vescerentur. Nec quicquam sic confortat animam hominis, atque hic cibus,
 id est, Christi patientis, & cum Patre regnantis contemplatio: quorum altero
 ad perferenda mala præsentia, altero ad speranda & concupiscenda bona
 æterna accendimur. Christus enim pro nobis crucem & mortem patiens,
 nostrum exemplar est, cui conformari debeamus: Christus cum Patre reg-
 nans nostrum præmium est, quod suspiremus. Comedamus ergo semper
 assum piscem, imitantes vestigia Saluatoris: comedamus etiam fauum mel-
 lis, gustantes quam suavis sit Dominus.

Et dixit ad eos: Hæc sunt verba, quæ locutus sum ad vos,
 cum adhuc essem vobiscum: Quoniam necesse est impleri om-
 nia, quæ scripta sunt in lege Mosi, & prophetis, & Psalmis
 de me. Tunc aperuit illis sensum, vt intelligerent scripturas.

Prædixerat quidem discipulis suis se passurum & resurrecturum, sed illi
 nihil horum intellexerant. Itaque nunc illis dicta sua in memoriam reuoca-
 uit, vt etiam hoc ipso magis ad credendum permouerentur, quod recognos-
 cant sibi hæc ante prædicta esse. Omnia eo spectant, vt indubitata fide cre-
 dant Dominum reuera à mortuis surrexisse, nobisque aditum ad cælos reser-
 rasse, & spem resurgendi contulisse. Obserua hic, quanto studio conatus sit
 Dominus discipulos de sua resurrectione certissimos efficere, vt & ipsi ceteris
 constantius & certius eam affirmare possent. Quod autem dicit, necesse
 fuisse impleri omnia, quæ de ipso scripta erant in lege Mosi, & prophetis,
 & Psalmis, totum exprimit vetus Testamentum: vbi sub figuris & verbo-
 rum inuolueris plurima tractantur de Christo, quæ nunquam poterunt in-
 telligere, qui in Christum non crediderint. Christus enim est clavis Dauid,
 qui aperit abdita scripturarum: quem qui ignorat, in scripturis haud aliter,
 quam in cimmerijs tenebris versatur. Nisi enim Christum intelligas, scri-
 ptura tibi prorsus muta & elinguis erit. Si autem Christum bene noris, in
 scriptura amoenissimis pratis haud secus, quam in ipso paradiso versaberis.

Christus enim est opus prophetarum, & omnium scriptorum diuinorum
 summa. Quem cum ignorent Ethnici, Iudæi, hæretici, etiam scripturas legant,
 tamen

Ador. 1.

Piscis assus
 quomodo si-
 gnificet Chri-
 stum glorio-
 sum.

Fauus mellis
 qui dicatur
 Christus.
 Psalm. 33.

Psalm. 33.

Lucæ 18.
 Ioan. 16.

Apoc. 1.

Scopus &
 summa om-

tamen non intelligunt, atque ea re ex luce sibi cæcitatæ materiam sumunt. Denique Dominus aperuit sensum discipulis suis, vt intelligerent scripturas. Nemo ergo putet se vnquam posse abdita scripturæ sensa assequi, nisi Dominus Iesus suo spiritu reuelat. Vis autem habere doctorem spiritum Christi? Sis humilis & contritus spiritu, & timeas sermones Dei tui. Ita nimirum docet re Esaias Propheta. Si superbus es, si dissolutus & vanus, si temerarius & negligens, non te docebit spiritus Christi. Omnium causa errorum hæc est, versari in scripturis dissoluto, elato, impuro, ac vano corde. Custodit autem paruulos Dominus, & reuelat secreta sua paruulis, non elatis. Itætiã simplicibus & idiotis Apostolis hodie scripturas patefecit: quia humiles erant. Humilitas quiduis à Deo obtinet. Superbia semper manet inanis.

Et dixit eis: Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati, & resurgere à mortuis tertia die, & prædicari in nomine eius pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes.

In ipso scripturæ exordio, discimus hominem quadam temeritate ac animi leuitate consensisse serpenti illi antiquo in diuinæ legis transgressiõnem: qua re tanta tum est in hominem conflata ira Dei, vt nulla salutis recuperandæ spes reliqua foret, nisi ipse Deus homo fieret, & per seipsum pro nobis sibi satisfaceret. Quod quidem licet valde absonum & absurdum videretur, vt qui tantam ab homine accepisset iniuriam, ipse & eiusdem iniuriz pœnas lueret, tamen vnigenitus Filius Dei maluit totam hominis causam in se recipere, & tanquam ipse peccasset, Patris iram sustinere, quam hominem damnatum videre. Itaque mox ab illa hominis ruina, & deinceps per omnes ætates temporum prædixit se quandoq; hominem futurum, & sua morte homini apud Deum Patrem gratiæ locum impetraturum. Quod quia in fallibili ac certissima veritate prædictum erat, necesse erat impleri: quia non potest mentiri Deus, & nisi factum esset, homini non liceret ad vitam regredi, vnde corruerat. Ergo necesse erat Christum pati, non sua, sed nostra causa, & resurgere à mortuis tertia die, vt moriendo mortem nostram destrueret, & resurgendo nobis vitæ aditum referaret. Quod quantæ sit pietatis, quantæ misericordiæ argumentum, nullus neque humanus, neque angelicus potest intellectus assequi. Quid enim necesse erat Christum pati, nisi quia Deus Omnipotens velut amore hominis ebrius maluit homo fieri, & in seipso castigare quod homo deliquerat, quam hominem perditum relinquere? O duritiam cordis humani, quæ tanta bonitate non flectitur, tanta charitate non inflammatur. Oportebat Christum pati, ait Dominus: imo verò non oportebat Christum innocentem, sed hominem reum pati: sed agnus innocens præuaricatoris Adæ, & causam, & pœnam in se recepit, vt lupus abiret impunitus, ouis vapularet. Inter hæc nos cogitare debemus quid pro nobis pati & agere nos iure meritoque conueniat, quando talia pro nobis egit & pertulit, qui à nobis placari debuit, sed non potuit, & tamen vt posset placari ab homine, homo fieri voluit, nihilominus manens Deus, vt ex humanitate pateretur, ex diuinitate propitiuss fieret? Ne quis tamen in sola Christi satisfactione securus acquiescat, &

anum prophetarum & scripturarum vt sit Christus. Sensa scripturarum quænam solo doctore referentur. Esai. 66. Errorum omnium in scripturis quænam cauta sit. Psal. 4. Matth. 11. Lucæ 10.

Gen. 3.

Hebr. 6.

Christum pati cur fuerit necessarium.

Christus
quod pro no-
bis satisfecit,
non sufficere
ad salutem.

Ioan. 1.

Matth. 7.

Luc. 6.

ipse iam nihil sibi faciendum putet, subiecit Dominus: Prædicari in nomine eius penitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes. Non ergo sufficere sibi putet Christianus iam baptizatus & rationis compos, quod pro nobis Christus satisfecit, nisi & ipse se peccasse doleat, & vitam in melius commutare proponat. *Si quis se monem meum seruauerit*, ait Christus apud Ioannem, *non videbit mortem in æternum*. Superuacanea, imo & perniciosa est fides in Christum, quæ non vult obedire mandatis Christi. *Quid vocatis me Domine, Domine*, ait idem, *& non facitis quæ dico?* Vbi autem quis se peccasse dolet, & baptismo Christi abluitur, is planè peccatorum remissionem consequitur, id quæ apud omnes gentes.

SERMO I. IN EADEM SOLENNITATE.

Vulnera quinque cur Christus seruauerit, & cuiusmodi deuotionis exercitio sint honoranda.

Videte manu meas & pedes meos, quia ego ipse sum. Luc. XXIII. Christus Iesus Dominus noster fratres charissimi, resurgens quinque vulnera (quibus sumus redempti) gloriosa in suo corpore seruauit. In omnibus operibus Saluatoris nostri, in singulis eius beneficijs nihil tã elucet, quam immensa ipsius ad nos charitas. Eius natiuitas, eius predicatio, eius passio, quæ denique hodierna resurrectio quid clamât aliud, quid monêt, quã ut attendamus, quanti nos fecerit ipse, quantum nos dilexerit? Quid enim attinet, resurgens, quinque vulnera, videlicet signa clauorum ac lancee suo in corpore retinuerit adeo manifesta, ut videri, adeo profunda ac magna, ut immillia digitis poterant tangi, quã ut suam in nos charitatẽ nobis hoc modo prædicaret? Atqui quod olim verbis per Esaiã, nunc in vulneribus proprijs ad quælibet nostrũ clamor. *Nunquid mulier potest obliuisci infantẽ suum, ut non miseratur filii veri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tu.* In manibus meis descripte. Ecce in manibus, ecce in pedibus, ecce in corde quoque redemptoris nostri scripti sumus, ne vnquam nostri apud Deũ memoriam putemus abolitam. Ingens prorsus fiducia hic nobis donata est, ut nequeat nos obliuisci Christus: quando quidẽ signa passionis, signa redemptionis, signa denique dilectionis suæ membris suis inarata circumfert, oculis proprijs semper obijciunt. Vnde prima hæc causa putanda est, quare suo in corpore vulnera retinuerit, videlicet ut nulla nos vnquã obliuione à suæ dilectionis memoria delicta significaret, tametsi alia quoque causa sit, ut prædilecto Patri suo pro reatu nobis quotidie offerat, & ipsum patrem misericordiarum ac totius consolationis ad misericordiam erga nos inuiter. Est præterea tertia causa fortasse cæteris non inferior, ut facilius hoc modo suæ nobis passionis memoriam persuaadat imprimendam in terris, cuius signa circumfert ipse in gloria maiestatis. Et certè immodica foret ingratitude, acceptum non recitare beneficium, quando is qui impendit, ne cesset benefacere, exhibetæ suæ charitatis suæ sibi retinet monumentum. Idcirco Apostolis, imo nobis omnibus. *Videte*, inquit, *manu meas & pedes*. Videte & tanquam in libro vultu legite, quid pro vobis fecerim, quid in exemplum vobis reliquerim. Videte velumen expansum noui testamenti, quinque vulnera tanquam librorum

Isa. 49.

Vulnera cur
Christus in
corpore suo
seruauerit.

1. Cor. 1.

Luc. 24.